

Bygga flugspö

Ett roligt och lönande sätt att få ett spö med personlig stil

Text och bild: Björn Tång

Jens på flugfiske i Storån. Ett fiskevatten att ständigt längta till.

□ □ Det hela började en dag då Jens ringde och sa: "Om du vill bygga ett flugspö så ska jag hjälpa dig".

Jens vet hur man gör efter att ha byggt hundratalet spön, de flesta i splitcane. Min för sommaren nyvunne vän, gav mig tips om vad som borde inköpas av material och tillbehör. Jag noterade och frågade om flera gånger, för som spöbyggare är jag helt novis. Men en sak var jag från början helt klar över. Att spöklingen skulle vara av splitcane. Ett material som jag efter flera års flugmete funnit vara det trevligaste och mest levande, även om omvårdnaden måste vara större än för ett d:o i glas eller kolfiber.

Splitcane är kanske något dyrt i förhållande till glasfiber, men vid ett självbygge kan kostnaderna hållas nere och man får ett fiskespö med personlig prägel som är minst lika bra som ett dyrt fabriksmässigt framställt.

Material och verktyg

Vad man mer behöver är handtag, rullfäste, spöholk, spöringar, toppögla, linförarring och krokställare. Några märkvärdiga verktyg behövs inte utöver vad som normalt finns i verktygslådan t ex

filar, borrar, måttband rakblad, skjutmått samt sandpapper, smärgelduk och stålull i 000 gradation. Vidare ett bra lim, förslagsvis epoxylimmet Araldit Rapid i två tuber, bas och härdare, som blandas i lika delar och torkar på en haltvtimme. Utmärkt till limning av korkhandtag och spöholkar. Till toppögla behövs holkcement och till spöringarna spönylon och lack. Splitcane klingor som är oimpregnerade, behöver rötimpregneras 2 ggr med den färglösa träskyddsfärgen Solignum 70. Efter detta 3 ggr med träolja t ex Lasol nr 640 och därefter shellack och rå linolja, som blandas i lika delar. Rötimpregnering och olja ingnides med mjuk linnetrasa.

Tänk bara på att torka av överflödiga olja på klingan med lacknafa, innan Du börjar linda för fastsättning av spöringarna. Vill Du hellre lacka kan ett bra spölack behövas.

Lacka går också bra efter impregnering och oljebehandling. Så till handtaget, som kan köpas färdigt. Det finns en hel del olika modeller att välja på, men trevligast är att köpa lösa korkringar, som limmas samman och formas efter eget önskemål.

Rullfästen finns i många olika utföranden. Ett förslag till ett enkelt och billigt rullfäste är att forma själva korkhandtaget (det med lösa korkringar) avsmalnande bak, så att det blir plats för rullen. Vad som tillkommer är ändbutt och ring för fastsättning av rullen.

Holkarna tillverkas av två olika sorters

material. Antingen oxiderad mässing eller nickelsilver. Vilken typ man väljer kan vara en smaksak. Slitsstyrkan är dock något större med nickelsilver.

De bästa spöringarna är snakeringarna i hårdförkromat utförande. Till ett 8-fot spö behövs 8 st. Av mina har 3 st en innerdiameter av 6 mm, 2 st 5 mm och 3 st 4 mm. Toppöglan kan också vara hårdförkromad i päronformad modell eller med ring av carbidstål. Den senare är mest slitstark. Linförringen bör också vara av samma material. En krokställare (hookkeeper) som monteras framför handtaget är både dekorativ och praktisk.

Till sist ej att förglömma: en liten konformad ring — skulderbricka eller checktub — som dock visar sig svår att få tag på och i så fall måste tillverkas. Den

kan göras av en vanlig fingerborg som man borrar ett lagom stort hål i. Sedan toppen sågats av ca 3–5 mm är ringen klar. Denna ring anbringas framför handtaget och gör en snygg övergång från klinga till handtag.

Vi börjar bygga 1:a kvällen

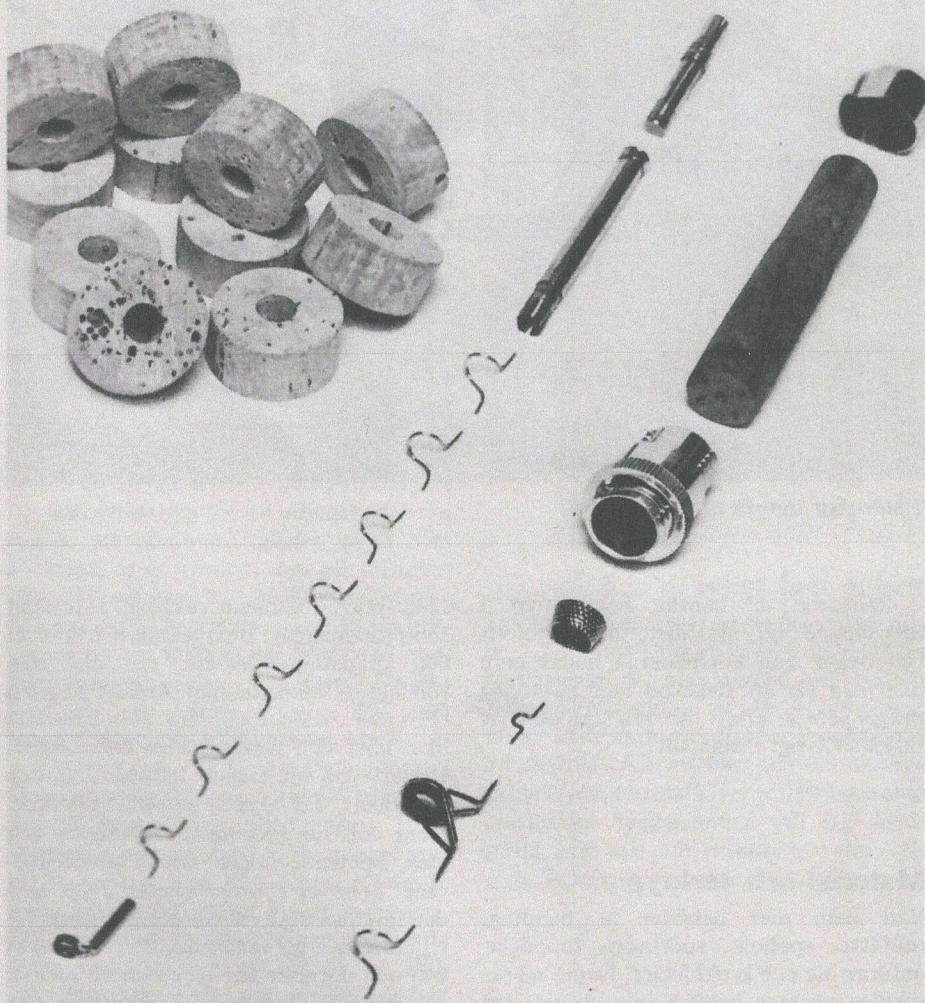
Här kommer nu en redogörelse för hur Jens och jag tillsammans bygger mitt 8-fots splitcanespö.

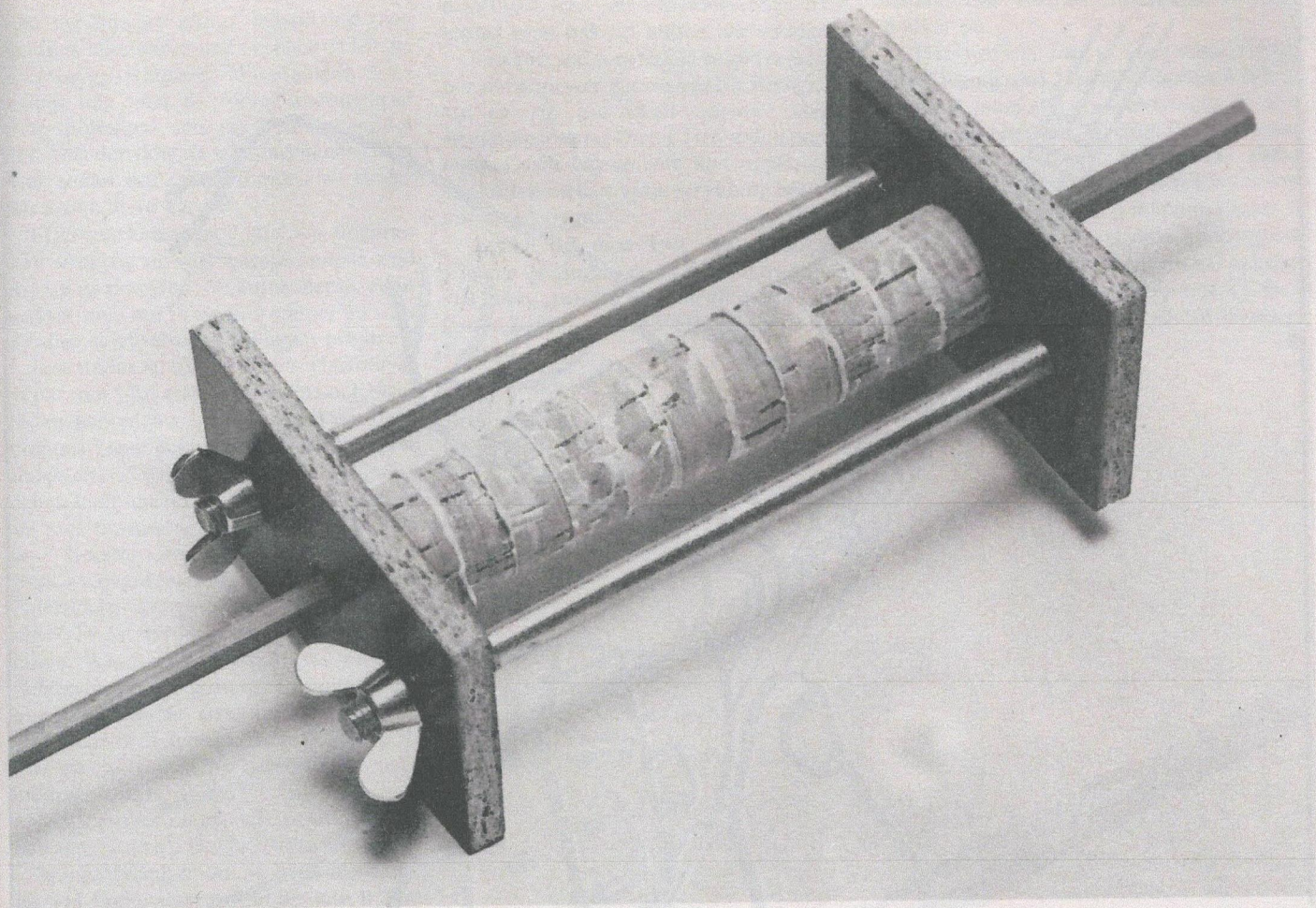
Det första, säger Jens är att hålla ett öga på vikten, så att spöt inte blir för tungt. Väg klingan på en brevvåg. En 8-fots splitcane-klinga bör inte väga mer än 75–80 gr och ett färdigmonterat spö inte mer än 130 gr. Klingan behöver nu finputsas. Det gör Du med mycket fin stålull, men försiktigt och bara så mycket att ytan blir polerad. Så kommer turen till spöholkarna. Mina spöholkar fordrar en försiktig nedslipning av klingans sex hörn för att passa. Efter uppmärkning med blyerts börjar jag fila, men ser till att det blir lika mycket på varje hörn, annars kommer holken att sitta snett. Sedan ruggas klingan upp med en fil för att ge bra fäste åt holkcement, eller som Jens föredrar Epoxylim, som han just blandat till. Det stelnar ganska snabbt och är torrt på en halvtimme. Jens stryker på flödigt från ändan och trycker på hylsan, samt ser till att det kommer lim under hylsans flikar. Därefter stödlindar han med stark tråd så att flikarna kommer att tryckas fast mot lim och klinga. Denna lindning får sedan sitta kvar tills det är dags för slutlindningen.

Jenstvingen & Spöhandtaget

Nu tar Jens fram sin egenhändigt konstruerade specialtving. Den skall användas när handtaget skall limmas. Jag kallar den i fortsättningen för Jenstvingen. Jag har 11 st korkringar med förborrade hål. Det gör ett handtag i färdigt skick som är 17 cm långt. Normal handtagslängd är 15–17 cm. Korkringarna behöver en försiktig putsning med fint sandpapper säger Jens. Jag tar 000-sandpapper, lägger det plant mot bordsytan och gnider försiktigt bort ojämnheterna mellan ringarna. De första sju passar fint till klingans diameter, sedan börjar konformen göra sig gällande. Jens krysslindar på tråd för att fylla ut mellanrummet. Med en blyertspenna märker jag ut hur mycket av klingan som behövs till rullfästet, sedan sätter vi bottenplattan på Jenstvingen vid rullfästmarkeringen. Första korkringen påträds framifrån. Nu är det tid att blanda Epoxylimets bas och härdare så att det räcker till alla korkskivorna. Jag trär på

De här delarna behöver Du förutom-spöklingen när Du bygger ditt flugspö.

"Jenstvingen". Ett praktiskt hjälpmedel när handtagets korkskivor skall sammanpressas. Allt som behövs är två långa bultar med vingmuttrar samt två spånplattor fodrade med plastskivor för att limmet ej skall fastna.

korkringarna och Jens limmar flödigt på klingan och mellan ringarna. Snabbt måste det gå innan limmet torkar. När den sista ringen kommer på plats börjar limmet stelna. Vi får kvickt på resten av tvingen och trycker samman ringarna. Limmet pressas nu in i korkens alla ojämnheter och ger en otroligt bra styrka åt hela handtaget.

Det här arbetet gjordes första kvällen vi träffades. Och jag skall efter Jens anvisningar göra en del finjusteringar på egen hand tills vi träffas nästa gång.

Mellanarbete

Rullfästet jag köpt är av märke Leonard och kanske i dyraste laget 135:—. Fästet

består av 4 delar: Ändbutt, trähandtag och en gängad del med skruvfäste. Trähandtaget måste borraras för att kunna sättas på klingan, vilket visar sig vara nog så knepigt om man ska få hålet rakt. Putsning och lackning av trästycket förhöjer handtagets finish.

Jag plockar också fram den fingerborg som Jens försett mig med för tillverkning av skulderbrickan. Hålborrningen går perfekt och efter avsågning av toppen samt finslipning ser den riktigt fin ut. Med en liten trekantsfil gör jag hålet 6-kantigt för att passningen till klingan skall bli bättre.

För tillskapandet av handtag behövs en grövre fil. Efter att ha provat in hur rullfästet skall sitta, ritar jag med en penna en cirkel på korkhandtagets bakre del. Sedan sätter jag på skulderbrickan längst fram och markerar på samma sätt. Nu kan jag börja fila från kanterna och inåt. När formen och den önskade tjockleken på handtaget är klar återstår bara att med ett fint sandpapper göra finputsningen.

Spöringar inklusive linförarrang och

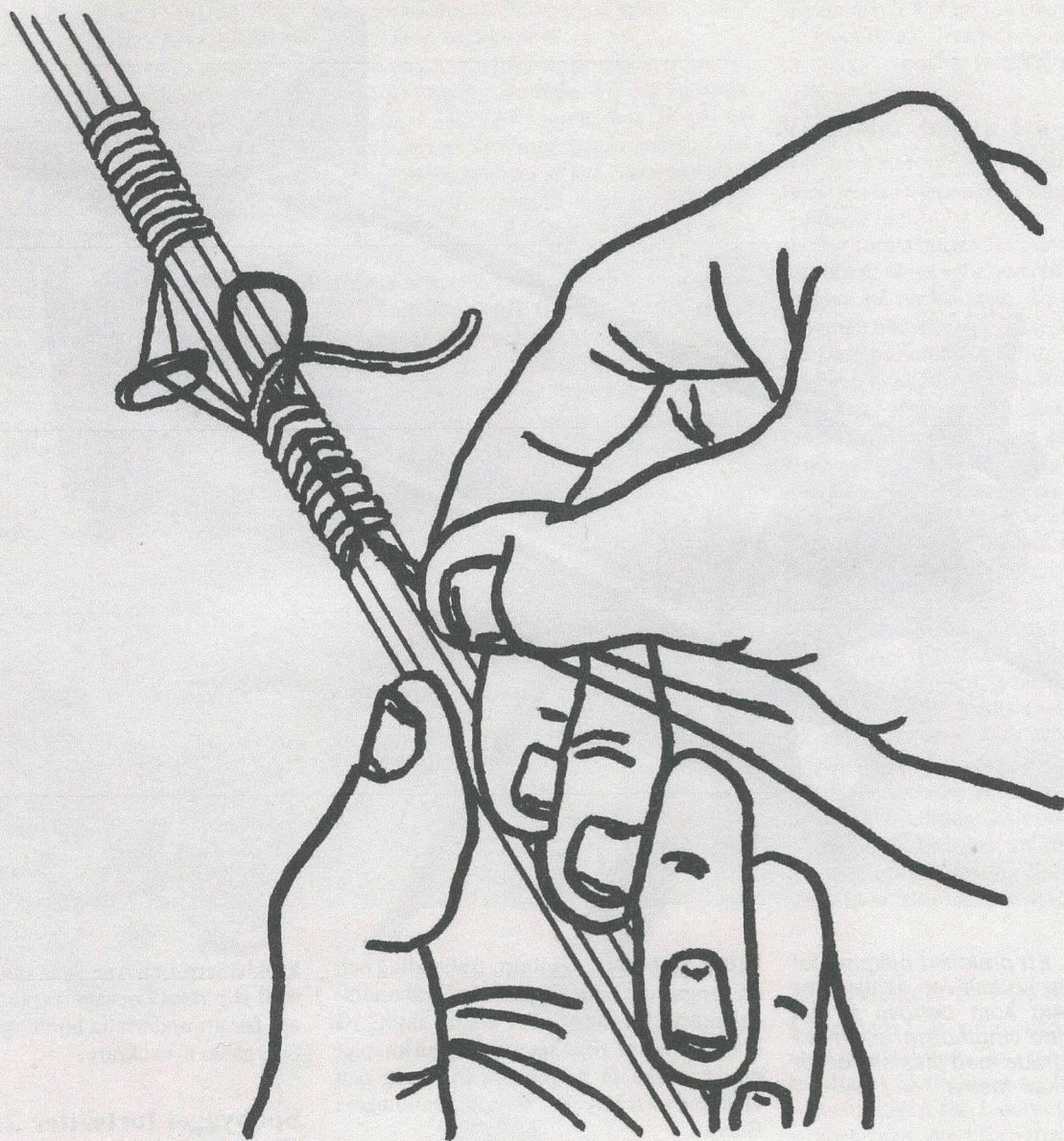
krokhållare behöver filas ned eller slipas med sliptrissa i benspetsarna (ytterkanterna) för att underlätta lindningen samt göra övergången vackrare.

Spöbygget fortsätter 2:a kvällen (Spöt blir klart)

Andra kvällen Jens och jag träffas, gör vi spöt färdigt. Allt som nu återstår är påsättning av spöringar, toppögla, krokhållare och rullfäste.

När det gäller splitcaneklingor, som kan vara lite ojämna, måste den av klingans 6 sektioner som är minst ojämn väljas ut. Detta gör man genom att sikta längs den ihopsatta klingan, från rullfästet och framåt. Ringarna monteras på den minst ojämna sektionen. Det är ju viktigt att ringarna sitter så rakt som möjligt för att linan inte skall bromsas av friktionen vid utkastet.

En spöklinga brukar också böja av åt något håll. Experterna säger här att ringar och rullfäste skall monteras längs klingans

Fem varv från lindningens slut läggs en ögla av något tjockare tråd. Lindningstrådens ända sticks in i öglan, varefter öglans båg ända drages in under lindningen, varvid trådändan låses fast.

konvexa sida (klingans ytterkurva), då ringarnas tyngd sedan är tillräcklig för att göra spöt rakt.

Nu skall toppögla sättas på. Den är av slitstarkaste modell med ring av karbidstål. Men först filar jag till toppen på klingan något för att den skall tränga in så långt

som möjligt i toppöglaans tub. Toppögla sätts fast med holkcement i fast form. Vid uppvärmning blir cementstaven klabbig och trögflytande. Cementen anbringas på spöklingen varefter toppögla, som kan vara något uppvärmd påtrycks. Cementen stelnar snabbt när den kallnar, men vid en ev justering kan toppögla bara värmas upp med en tändsticka.

Snakeringarna som jag valt till min 8-fotare är 8 till antalet och avståndet mellan ringarna från toppen räknat mäter jag ut till i tur och ordning 10,5–13–14–15, 5–16–19–21 och 29 cm. Mellan sista

snakeringen och linförarringen blir mellanrummet 32 cm och därifrån till rullfästets framkant 65 cm.

Med utgångspunkt från de här måtten kan Du modifiera för kortare eller längre spön. Även andra mått är tänkbara, men viktigt är att linförarringen inte kommer för nära rullfästet, då man får en bromsande effekt vid utkastet. För korta avstånd mellan ringarna bromsar kasten genom ökad friktion mellan lina och ringar. Vid för långa avstånd kommer linbågen som bildas vid kastet att slå mot klingan och på så sätt bromsa linan.

Lindning av spöringar

Som jag tidigare nämnt måste ringarnas ben filas eller slipas ned i spetsarna för att få en snygg övergång vid lindningen. Jens hjälper mig med de första lindningarna kring spöholken, som jag förberett genom att ta bort den tidigare stödlindningen. Jens visar sedan hur fastsättningen av ringar och krokställare går till.

Efter markering med tape var ringarna skall sitta, fäster vi ringarnas benpar med små smala tapebitar. Vi kontrollerar sedan med siktnings hur ringarna kommer att sitta i färdigt skick innan lindningen börjar.

Jens lindar nu första ringen. Han börjar ett par mm från ena fotens spets och låser tråden genom att lägga några varv över trådändan som pekar mot fotspetsen. När tråden efter 5 varv är låst skärs trådändan av och lindningen fortsätter över benspetsen mot tapebiten som nu lossas. När 5 varv återstår lägger han en U-formad slinga av något starkare tråd än lindnings-tråden längs klingan, varefter bindnings-tråden lindas färdig över den U-formade tråden. Lindningstråden klipps av och trådändan sticks genom U-öglan, som drages genom de sista lindningsvarven. Trådändan dras åt och sträcks ut från spöt. Med ett rakblad skärs tråden av så nära lindningen som möjligt.

Jag försöker nu efter Jens anvisningar göra som han lärt. Det är lättare än väntat.

Många föredrar att ha båda händerna fria vid lindningen genom att låta tråden passera genom en ihopslagen bok med trådrullen på andra sidan, men det bästa är att träna in handgreppen vid spölindning utan hjälpmedel. Olyckshändelser kan inträffa vid fiskevattnet som gör att Du behöver göra om en lindning. Då kanske inte några hjälpmedel finns till hands. Trådrullen håller Du i ena handen och spöt i den andra. Det enda moment som kan kännas lite svårt i början är när den lösa trådslingan skall fastlindas.

Slutfinish

När alla lindningar är klara återstår fastlimning av rullfästet. Tänk bara på att själva hållarna för rullen kommer i linje med spöringarna. Lindningarna stryks 2-3 ggr med color preserver, en vätska som bevarar spösilket färg och krymper tråden något. Ringarna kommer då att sitta stadigare.

Slutligen lackas lindningarna med en pensel 3-4 ggr i tunna lager. Se till att spölacket ger skydd även i kanten mellan lindning och klinga. Om man så vill kan namn, tillverkningsår, spölängd, AFTM-

klass etc skrivas med tusch framför handtaget. Det skrivna kan sedan överlackas utan risk att texten blir suddig.

Om Ditt spö som helhet behöver lackas, bör det göras tre ggr men ej för flödigt, för att en fin yta skall uppstå. Mellan strykningarna tar Du med fin stålull bort ev noppor och blåsor som kan uppkomma. Torktiden mellan varje strykning bör vara minst två dygn.

Lycka till med Ditt eget spöbygge. Vintern är lång, men när vår och sommar står för dörren blir glädjen dubbelt stor, då fisket kan göras med egenhändigt byggt flugspö.

Spöholkarna fastsatta och stödlindade.

Till sist några adresser på firmor Du kan vända Dig till när spöbyggarintresset pockar på.

Här hemma har vi Lars-Åke Skarps Fly-Fishing med adress Violgatan 7 343 00 Älmhult, som står som leverantör till mitt eget spöbygge. En mycket fin detaljerad katalog kan erhållas. Samma sak gäller Bringséns Flugfiske 285 00 Markaryd samt Fiske & Fiskar Köpenhamnsvägen 7 S-217 43 Malmö. Nyströms spöbyggnad Ubbarp 560 27 Tenhult har en hel del fina saker att bjuda på och liksom EM.TE Box 70 310 58 Vessigebo och El-Ge Kyrkbytorget 2, 417 12 Göteborg. ■

